

3. Ova je knjiga velikog formata (kao školska bilježnica), od debelog je papira. Od prvog dijela sačuvano je samo deset listova. Sadržajem je solfeggio. Teorija je bogato potkrijepljena primjerima u koralnoj notaciji na crtovlju od 4 crte. Pisana je talijanskim jezikom, čitko. Na prednjoj strani piše:

Scritto, da me,
Fra Luigi da Matelica,
Chierico Minore Osservante,
1827.

Na zadnjoj su stranici u notama ispisana 4 načina gjevanja: Gloria in excelsis Deo. Na zadnjoj korici s unutrašnje strane je ispisan Confiteor, tekst i melodija.

U popisu Moderatores chori od 1790. do 1854. god. nisam našla ime ovog autora u Kraljevoj Sutjesci, pa se može pretpostaviti da je knjižica ovamo donešena.

4. Dalje slijedi knjiga u obliku kajdanke s debelim i u kožu uvezanim koricama. Prednjoj korici nedostaje polovica, radi čega nema naslova ni imena autora. I unutrašnjost joj je mjestimično oštećena. Sadržaj su joj 3 mise na latinskom jeziku pisane, a kvadratne note su na crtovlju od 5 crta. Inicijali su posebno lijepo i slikovito izrađeni. Tekst je uredno i čitko pisan.

5. Knjiga velikog formata (veličina misala) rukom čisto i jasno pisana. Naslov glasi:

Missae Novissimae Sanctorum
Descriptae Cura A. R. P.
Stephani Marianovich
pro
Choro s. Ivan Baptistae,
Sudinskae, MDCCCXVI

Na prvoj strani je dekoracija, nacrtana grana s ružom, na drugoj piše: Cantate Domino Canticum novum (Ps. 97.). Na trećoj strani je indeks s ovim podacima: ime kompozitora, naziv mise i strana. Dalje slijede mise na latinskom jeziku do zaključno 104. strane. Notno pismo je kvadratno, na crtovlju od 4 crte. Iako fra Stjepan Marijanović nije autor ovih misa, ipak je vrijedan spomena zbog truda koji je uložio oko prikupljanja i još više prepisivanja građe u ovu knjigu.

6. Od tiskanih knjiga spomenut ću:

Graduale romanum
De tempore, et sanctis
Ad normam Missalis
Ex decreto Sacrosancti
Concilii Tridentini restituti
Venetiis, MDCCCLXXIX

Ova knjiga velikog formata i debljine uvezana je u tamnu kožu. Osim nje nalazim još antifonara, misala, pontifikala, himnara, graduala što na brzinu prebrojih nešto više od 20 primjeraka. Ovako velik broj ovih knjiga svakako nešto kaže. Posebno ću spomenuti jedan misal zbog njegove raskošnosti. Uvezan je u tamnu kožu, a uglovi i sredina okovani su iskucavanim metalom na kom su uočljivi likovi i lijepa ornamentika u vidu krila i loze. Četiri polulopte su unakrsno postavljene između uglova iskucane u vidu cvijeta. Dvije lijepe kopče zatvaraju misal.

Predstavljajući ovaj mali dio velike riznice knjiga sutješkog samostana sklona sam na kraju reći: ne samo franjevci nego i živalj ovoga kraja nosi u sebi toliko intenzivan osjećaj za čuvanje onoga što je vrijedno. Ne ogleđa se to samo u bogatstvu ove knjižnice ili praktičnom očuvanju narodne nošnje, nego i u nizu lijepih narodnih običaja po kojima tradicija ovoga kraja nije osiromašila. Sklonjeni među ovim brdima, čute praiskonske glasove mirnog življenja, a čovjek ovdje istine više osjeća nego što o njima zna.

Glazba na vatikanskom radiju

Petar Zdravko Blajić, Split

Na radiju i televiziji redovito pojedine rubrike imaju svoje karakteristične glazbene špice, isto tako gotovo sve radio-postaje ili televizijske postaje imaju svoj posebni glazbeni znak, svoju »siglu« koja ih razlikuje od drugih. Sjetimo se samo karakterističnog znaka Evrovizije, jednog motiva iz *Te Deuma* Marc-Antoine Charpentiera. Držim da je još poznatiji po svijetu od tog Evrovizijina znaka znak vatikanskog radija, popularni *Christus vincit* (Krist pobjeđuje).

Radio-Vatikan je u veljači 1981. proslavio pedesetu godišnjicu djelovanja. Na mnoge strane uz tu obljetnicu o tom je radiju mnogo govoreno i pisano; i kod nas, također. Svakako je istina da je to najslušaniji radio na svih pet kontinenata, osobito u istočnim zemljama. S vrlo jakom pokretnom antenom (visoka 79 metara, a teška 200 tona), najvećom na svijetu, glas vatikanskog radija stiže i u najudaljenije točke Zemlje. Svoje emisije emitira redovito na

34 jezika u sva 24 sata dana. Na svečanosti otvaranja 1931. bili su prisutni autor Marconi i Pijo XI. Tom je zgodom naglašeno da je glavna svrha radija da približi ljudima kršćansku duhovnu poruku i riječ Petrova nasljednika. Iz toga proizlazi da je glavna programa ispunjena govornim dijelom, no ipak gotovo u svakom od njih, na jedan ili drugi način, i glazba ima svoj udio ili svoj dio, kadikad i glavni.

Odgovorni glazbeni urednik vatikanskog radija od 1950. maestro Alberico Vitalini uz 50. obljetnicu radija u reviji *Gente* kaže: »Budući da je glazba univerzalni govor i ona također može doprinijeti naviještanju duhovnih vrednota. Naše glazbene programe, iako ne zauzimaju veliki dio programa u emitiranju jednog dana, ipak smatramo važnim. Imaju svoju karakterističnu umjetničku fizionomiju. Radio-postaje mnogih zemalja često nam traže naše glazbene emisije i onda ih u svojim programima emitiraju«.

Najava i završetak programa označen je, dakle, na vatikanskom radiju posebnom »siglom«, posebnim aranžmanom skladbe *Christus vincit* što ju je početkom ovoga stoljeća skladao češki skladatelj Jan Kunc na temelju sredovjekovnog teksta koji potječe iz vremena Karla Velikoga. Prvo izvođenje te skladbe bilo je na orguljama, zatim na celesti. Skladba (motiv) pokazala se je vrlo uspjelom; bilo je međutim ipak potrebno obogatiti izvedbu. Godine 1948. ta je zadaća bila povjerena Vitaliniju. »Na prvi pogled izgledalo je to vrlo jednostavnim, ali se kasnije pokazalo zamršenim, jer je trebalo izraziti, iznijeti na vidjelo svu 'mistiku' te glazbe. Aranžirao sam (instrumentirao) skladbu za gudače, orgulje, celestu i harfu. Rezultat je, čini se, potpuno uspio, jer su, evo, već 32 godine što se ova glazba kao sigla u mojoj obradi mnogo puta na dan čuje na valovima vatikanskog radija po svim krajevima Zemlje.«

Biografiju i glazbenu djelatnost Alberica Vitalinija ovako sažima Allegri: »Alberico Vitalini rođen je 1921. u Rimu. On je značajno ime suvremene glazbe. Već s dvanaest godina postao je orguljaš crkve sv. Karla u Rimu. Studirao je violinu, violu, kompoziciju i dirigiranje orkestrom na konzervatoriju Santa Cecilia. Godine 1937. dok je još bio student, dirigirao je jednim manjim orkestrom za inozemne programe talijanskog radija. Tih se godina potvrdio i kao autor glazbe za film. Prvi rad te vrste bio je za film *Felicità Colombo*, a onda je slijedilo još više od 250 filmova. 1940. postao je član rimskog simfonijskog orkestra, pošto je na natjecanju za violiniste, što ga je raspisao talijanski radio, osvojio prvo mjesto. Njegova najvažnija djelatnost u tim godinama bila je direktor orkestra. 1948. počeo je surađivati s vatikanskim radijom, a dvije godine kasnije imenovan je odgovornim urednikom glazbenog odsjeka na istom radiju, koji je po želji Pija XII. trebao biti rekonstruiran i pojačan. Od tog vremena Vitalinijeva djelatnost odvijala se je uglavnom unutar vatikanskih zidina, ali s internacionalnom rezonancom, osobito dirigiranjem orkestra i skladbama, što je uvijek u kritici nailazilo na jednodušno odobravanje«.

Na Allegrijevo pitanje o najredovitijim i najslušanim glazbenim programima vatikanskog radija

Vitalini je odgovorio: »Imamo više fiksnih glazbenih emisija u tjednu sa solistima, ansamblima i autorima. Razne su rubrike: *U nutrini glazbe* — o duhovnim vrijednostima glazbe promatrano s psihološkog stajališta, *Omaggio musicale* — emisija koja se priređuje uz pojedine prigode, najčešće uz značajne obljetnice i komemoracije, *Glazba u obitelji*, *Ziva glazba* — rubrika u kojoj se želi klasičnu glazbu približiti mladima i *Smotra međunarodnih festivala*. Postoje posebne rubrike s gramofonskim pločama: *Prispjele ploče*, *Nove ploče*, *Ploče Sikstinske kapele* itd. Osim tih, da ih tako nazovemo, normalnih glazbenih programa vatikanski radio organizira i važne koncerte. Npr. 1972., prigodom proslave stote obljetnice rođenja Lorenza Perosija, organizirali smo veliki koncert s izvedbom vokalne simfonijske poeme *Il Giudizio universale* (Opći sud), koji je Perosi skladao između 1902. i 1903. Sva je kritika bila jednodušna u pohvalama izvedbe. Bilo je prisutno više od 7000 osoba; zborom i orkestrom talijanske radio-televizije sa oko 240 izvoditelja ja sam ravnao. 1974. vatikanski radio prvi je izveo Puccinijevu misu za sole, zbor i orkestar; i to je bio važan glazbeni događaj, koji je preuzelo 27 radio-postaja. 1975. za posljednji koncert u Svetoj godini, u crkvi svetog Ignacija u Rimu, bio je izveden III. čin moje opere *Kralj David*. 1973. u Auli Pavla VI., u papinoj prisutnosti, Leon Bernstein je sa simfonijskim orkestrom talijanske radiotelevizije izveo Bachov *Magnificat*. Moglo bi se tako nabrajati još dugo, jer svake godine nešto slično organiziramo«.

Radio-Vatikan nema u pravom smislu riječi svoju gramofonsku produkciju, ali se ipak nešto radi i u tom smjeru. Nedavno je, npr., ostvario seriju audio-kaseta s naslovom *Le Beatitudini* (Blaženstva) koja sadrže 40 razgovora s raznim autorima o korizmima, 16 glazbenih intermezza i jednu *Suitu sinfonicu*. U jednoj drugoj seriji s naslovom *100 anni di vita della Associazione italiana Santa Cecilia* (100 godina života talijanskog društva Sveta Cecilija) sadržani su gregorijanski napjevi i religiozna glazba Palestrine, Verdija, Maluzzija, Perosija, Boezija, Bossija, Pizzetija, Bartoluccija, Chaillyja i drugih. Neke druge kasete sadrže mise papa, koncerte za papu i slično.

U suradnji s *Libreria Editrice Vaticana* vatikanski radio ima pravu diskografsku proizvodnju. Do sada su izišli: jedna LP s Perosijevim oratorijem za sopran, zbor i orkestar *In Patris memoriam*, jedna LP glasovirske glazbe, spomenuta Puccinijeva misa, zatim je izišao *Il Giudizio universale* kojim je dirigirao sam autor, a sudjelovali su Beniamino Gigli, Marcella Pobbe i Gianna Pederzini. »Kako vatikanski radio ima snimljenu vrlo vrijednu glazbenu građu, imamo u izdavačkom programu još mnogo toga«.

Vatikanski radio i na taj način, tj. organizirajući koncerte, izdavajući gramofonske ploče i kasete i emitirajući u posebnim emisijama navlastito duhovnu glazbu, doprinosi na svojevrstan način ostvarenju svrhe zbog koje je ustanovljen: da, naime, približuje ljudima kršćansku duhovnu poruku i riječ Petrova nasljednika.